

і полегшує їх порівняння в цифровому та фізичному форматах, знижуючи ризик помилок в інтерпретації відтінків.

Таким чином, спільне застосування криміналістичних лінійок і шкали Pantone при оцифруванні музейних колекцій сприяє створенню більш точних і достовірних цифрових документів. Лінійки забезпечують дотримання масштабу та контроль за кутовими викривленнями, а шкала Pantone гарантує узгодженість кольорової інформації. Це мінімізує вплив викривлень, спричинених технічними обмеженнями обладнання, і зберігає автентичність об'єктів у цифровому середовищі.

Найбільш логічним виглядає рішення використання спеціальних криміналістичних лінійок з нанесеною безпосередньо на них шкалою Pantone. Однак як показав практичний досвід Першого музею історії однострою такий варіант не є оптимальним. При нанесенні на лінійку зразків кольорів шкали Pantone при виробництві далеко не завжди є можливість нанести на лінійку колір, який точно відповідає еталонному зразку шкали Pantone. Унаслідок експлуатації лінійки під впливом світла як фотоспалахів, так і сканерів відбувається зміна нанесеного кольору. Розміри лінійки та нанесена на неї інформація дозволяє розмістити обмежену кількість кольорів, які не завжди відповідають усім кольорам предмету, що підлягає оцифруванню. Таким чином, оптимальним рішенням є використання криміналістичної лінійки та шкали Pantone у вигляді комплексу невеликих полос з нанесеними еталонними кольорами. У такому випадку ми розміщуємо в одній площині з предметом криміналістичну лінійку та полоски тих еталонних кольорів, які відповідають кольорам предмета.

Оцифрування музейних колекцій вимагає інтеграції технологій і методів із суміжних галузей, таких як криміналістика і поліграфія. Використання криміналістичних лінійок і шкали Pantone, поряд з адаптацією методик фіксації форм, розмірів і кольорів, надає змогу досягти високого ступеня точності та достовірності цифрових копій. Ці підходи відкривають нові перспективи для дослідження, збереження та популяризації культурної спадщини, забезпечуючи стандартизований підхід до створення цифрових архівів.

Н. Багнюк

ПАЛАЦОВА АРХІТЕКТУРА КРЕМЕНЦЯ: ВІД ПРИВАТНИХ РЕЗИДЕНЦІЙ ДО ОСЕРЕДКІВ ОСВІТИ

N. Bahniuk

PALACE ARCHITECTURE OF KREMENETS: FROM PRIVATE RESIDENCES TO CENTERS OF EDUCATION

Архітектурні пам'ятки є безцінними джерелами знань про минуле, адже вони не лише відображають мистецькі та технологічні досягнення свого часу, а й слугують матеріальними свідками історичних подій. Збережені до нашого часу житлові будівлі, фортеці, храми, палаци та громадські споруди містять у своїх стінах пам'ять про політичні, соціальні та культурні зміни, що відбувалися протягом століть у певному населеному пункті чи регіоні.

Саме з цього постає мета дослідження — проаналізувати історичну трансформацію палацової архітектури міста Кременця, зокрема процес перетворення шляхетських резиденцій на навчальні заклади, виявити їхню культурну та історичну цінність, а також окреслити проблеми адаптації архітектурної спадщини до сучасних потреб.

Кременець є одним із найдавніших міст історичної Волині, який відомий своєю унікальною архітектурною спадщиною. Упродовж століть місто формувалося під впливом різних європейських мистецьких традицій, що відобразилося в численних монументальних пам'ятках, що збереглися до нашого часу: Миколаївський собор (колишній Францисканський монастир), Єзуїтський колегіум, будинок магістрату та зокрема палацами, що згодом перетворились з шляхетських резиденцій у заклади освіти.

Свого часу вигідне географічне положення Кременця зумовило розвиток населеного пункту як адміністративного, культурного, економічного та оборонного центру впродовж кількох століть. Не менш важливим етапом історії міста стало перетворення його на потужний науковий та освітній осередок на західноукраїнських землях, що в результаті дало йому почесну назву «Волинські Афіни».

Зрозуміло, що в умовах перебування українських земель у складі іноземних держав, у першу чергу Речі Посполитої, а після її ліквідації й Російської імперії, містечко приваблювало шляхетство, яке використовувало його не лише як джерело власного збагачення, але й нерідко вкладалося в його соціокультурний розвиток. До прикладу — брати-князі Януш-Антоній та Міхал-Сервацій Вишнівецькі, які в першій половині XVIII ст. пожертвували близько 150 000 золотих флоренів на будівництво в центрі міста архітектурного комплексу Єзуїтського колегіуму з собором Святого Ігнатія Лойоли та Станіслава Костки — свого часу найбільшого навчального закладу міста.

Своєрідною спадщиною шляхетських родів міста стала низка збережених до сьогодні аристократичних резиденцій, що з плином років, під впливом політичних подій XX століття, змінили своє функціональне призначення розмістивши освітні установи міста.

Першою, зі згаданих споруд, є будівля сучасної музичної школи Кременця — первісно палац, збудований орієнтовно у другій половині XIX ст. Двоповерхова цегляна будівля П-подібної форми з шатровим чотирисхилим дахом була виконана у стилі класицизму. Своєрідної архітектурної пишності фасаду споруди додали двоярусний двоколонний портик, прикрашений аттиком і невеликим шпилем, а також декоративні елементи, такі як пілястри і карнизи.

З початком Першої світової війни будівлю було переобладнано під потреби військового шпиталю, одного з найбільших у місті. У міжвоєнний період, коли Кременець увійшов до складу відродженої Польської держави, колишній палац продовжив медичну службу, однак уже в якості кооперативної лікарні. У 1939 р. з початком Другої світової війни і приєднання західноукраїнських земель до СРСР, радянська влада остаточно націоналізує приміщення колишнього палацу і відкриває там музичну школу, яка продовжила своє функціонування уже по завершенню війни. У повоєнні роки її директором став український культурний і громадський діяч, музикант, диригент і педагог Іван Гіпський. У 70-х рр. XX ст. колишній палац було частково реконструйовано, унаслідок чого до тильної сторони будівлі була добудована концертна зала і просторий вестибюль, однак автентичний вигляд інтер'єру кінця XIX — початку XX ст. був майже остаточно втрачений. У наші дні пам'ятка палацової архітектури уміщує у собі Кременецьку школу мистецтв імені Михайла Вериківського — кременчанина, відомого українського композитора XX ст., диригента і фольклориста, що за час своєї творчості написав понад 400 музичних творів. Самі ж стіни лицевої сторони фасаду були відреставровані до презентабельного вигляду наприкінці 2024 р.

Ще однією пам'яткою палацової архітектури міста є палац графині Кароліни Дзембовської — колись однієї з найбагатших шляхтянок Кременця. У другій половині XIX ст. у підніжжі гори Хрестової за проектом архітектора Юзефа Гофмана зводять двоповерховий палац у псевдоготичному стилі з восьмигранною оглядовою вежею в центрі. Поряд з побудованою віллою облаштовують парк в англійському стилі та фруктовий сад. Сама графиня Дзембовська, будучи бездітною, помирає у 1877 р. у віці 76 років. Уже на початку XX ст. колишній палац реконструюють, добудовуючи по обидва боки об'ємні навчальні корпуси, а сама шляхетська резиденція трансформується в комерційне училище Кременця, у якому, до речі, свого часу навчався уже згаданий, у майбутньому відомий, композитор Михайло Вериківський.

Починаючи з 20-х рр. XX ст., у перебудованому палаці Дзембовської розміщуються різні навчальні установи, зокрема Комунальна гімназія з польською мовою навчання, чоловіча середня школа № 1, агротехнічна школа, сільськогосподарський технікум і зрештою загальноосвітня школа (зараз гімназія) № 2 з поглибленим вивченням іноземних мов.

Підсумовуючи можна зазначити, Кременець попри складні повороти історії зміг зберегти до сьогодення безліч пам'яток архітектури, кожна з яких наділена унікальними рисами і є не лише матеріальними свідками історичного минулого, а й важливими елементами культурної ідентичності регіону. Вони відображають стильові особливості своєї епохи, соціальну історію та зміну функціонального призначення архітектурних об'єктів упродовж століть. Не менш важливе місце посеред міського архітектурного ландшафту посідають палаци. На жаль, ці споруди не змогли принести в сучасність усі, колись притаманні їм ознаки. Першочергово це пов'язано з процесами адаптації цих будівель до потреб міста в ті чи інші роки буремного XX ст., що часто згубно впливали на їх зовнішній стан чи наповненість інтер'єру. Попри усі трансформації та покладенням новим функціям ці історичні будівлі не лише збереглися, а й продовжують відігравати важливу роль у культурному житті міста, тепер уже не у якості резиденцій інтелігенції, а як центри міської науки.

Отже, головним завданням сучасного суспільства повинно стати збереження пам'яток палацової архітектури міста, що ґрунтувалося б на науково-обґрунтованих методах реставрації, які передбачають збереження оригінальних конструктивних та декоративних елементів, комплексних наукових дослідженнях цих споруд, включно з залученням цифрових технологій та їх популяризації й інтеграції у сучасний культурний простір, тим самим сприяючи розвитку туризму та освітніх ініціатив.

Ю. Микитин

ВІРТУАЛЬНІ МУЗЕЇ І ТУРИ ЯК ІННОВАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

Yu. Mykytyn

VIRTUAL MUSEUMS AND TOURS AS INNOVATIVE TOOLS FOR POPULARIZATION AND PRESERVATION OF CULTURAL HERITAGE

У сучасну епоху глобалізаційних змін для українців особливо актуальним є питання збереження, відновлення та популяризації національної культурної спадщини. Інноваційними інструментами, що відкривають безмежні можливості для ознайомлення з культурною спадщиною різних регіонів світу, виступають віртуальні музеї і тури. Віртуальний формат дозволяє відвідувати музеї та історичні